

Rapport

22/12/2022

Energiegemeenschappen, energiedelen en peer-to-peerhandel van groene stroom in 2022

Inhoud

1	Inleiding	3
1.1	Introductie concepten	3
1.1.1	Energiegemeenschappen	3
1.1.2	Energiedelen	4
1.1.3	P2P	4
1.2	Rapporteringsverplichting	4
2	Energiegemeenschappen	6
2.1	Twee types energiegemeenschappen	6
2.2	Meldingsplicht en opzet meldingsformulier	8
2.3	Overzicht meldingen en aandachtspunten	9
2.3.1	Type energiegemeenschap	11
2.3.2	Activiteiten	12
2.3.3	Samenstelling van de leden	13
2.3.4	Invulling van de nabijheid	14
2.3.5	Andere vaststellingen	15
2.4	Tussentijdse conclusie met suggesties ter opvolging en ter verbetering van het regelgevende kader	16
3	Energiedelen en peer-to-peerhandel van groene stroom	18
3.1	De verschillende vormen van energiedelen en P2P	18
3.2	Verloop implementatie	20
3.3	Aandachtspunten	22
3.3.1	Leveranciersbevraging	22
3.3.2	Meetregime 3	23
3.3.3	Informatievragen	24
3.3.4	Aankomende aanpassingen regelgeving	24
4	Conclusie	26
	Bijlage: overzicht gemelde energiegemeenschappen op 1/12/2022	27

1 Inleiding

Een aantal nieuwe actoren werden in de Vlaamse energiemarkt geïntroduceerd: de actieve afnemer, de energiegemeenschap van burgers en de hernieuwbare-energiegemeenschap. Deze actieve afnemers en de vennoten of leden van energiegemeenschappen van burgers en hernieuwbare-energiegemeenschappen kregen rechten toegekend die eveneens nieuw zijn, nl. energiedelen en peer-to-peerhandel van groene stroom.

Al deze nieuwe actoren en nieuwe rechten hebben hun grondslag in twee Europese richtlijnen,¹ die medio 2021 werden omgezet in Vlaamse regelgeving. Ze hebben o.m. als doel om de participatie van burgers, lokale overheden en kmo's in de energiemarkt en in de energietransitie aan te moedigen.

Dit rapport geeft een overzicht van de reeds genomen stappen in de introductie van energiegemeenschappen, energiedelen en peer-to-peerhandel van groene stroom in de Vlaamse energiemarkt, maar wijst ook op enkele aandachtspunten die een verdere succesvolle implementatie kunnen bemoeilijken.

Met dit rapport geeft de VREG uitvoering aan een rapporteringsverplichting die het Energiedecreet hem oplegt. Het heeft betrekking op het kalenderjaar 2022 en is het eerste in de rij. Het zal minstens jaarlijks een vervolg krijgen. Het bevat, voor zover in dit eerste rapport mogelijk, de aspecten zoals door de Vlaamse Regering vereist.

1.1 Introductie concepten

In dit rapport staan drie concepten centraal: energiegemeenschappen, energiedelen en peer-to-peerhandel van groene stroom. Hieronder volgt een bondig overzicht van elk van deze drie concepten, waarbij we ook de verbanden ertussen belichten.

Peer-to-peerhandel van groene stroom wordt in de praktijk ook wel 'persoon-aan-persoonverkoop' genoemd. In dit rapport verwijzen we hier verder naartoe met de afkorting 'P2P'.

1.1.1 Energiegemeenschappen

Een energiegemeenschap is een groep afnemers die zich op een gestructureerde manier verenigt om samen enkele of alle van de volgende activiteiten rond energie uit te oefenen:

- zelf produceren van energie, en die zelf verbruiken, opslaan, delen en/of verkopen;
- aanbieden van energiediensten of eraan deelnemen;
- aanbieden van oplaaddiensten voor elektrische voertuigen;
- dienstverlener zijn van flexibiliteit, dan wel deelnemer zijn aan flexibiliteit of aggregatie.

¹ Deze richtlijnen zijn de zgn. 'Vierde Elektriciteitsrichtlijn' (Richtlijn (EU) van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot wijziging van Richtlijn 2012/27/EU) en de zgn. 'nieuwe Richtlijn Hernieuwbare Energiebronnen' (Richtlijn (EU) van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen).

Een uitgebreider overzicht van wat een energiegemeenschap juist is, vindt u in sectie 2.1 van dit rapport. Daar worden de twee verschillende types energiegemeenschappen toegelicht en ook de voorwaarden waaraan deze types moeten voldoen. Ook op onze website vindt u deze informatie terug.²

1.1.2 Energiedelen

Bij energiedelen kunnen actieve afnemers zelfgeproduceerde energie op kwartierbasis direct delen met een groep burens, vrienden, familie, overheden, kmo's, of met zichzelf. Energiedelen moet telkens 'kosteloos' zijn: de betrokken actieve afnemers krijgen geen vergoeding voor de energie die wordt gedeeld.

Naast de mogelijkheid tot 'energiedelen met zichzelf' kan 'energiedelen met anderen' in twee verschillende vormen: ofwel zijn de leden van de groep die aan energiedelen doet gevestigd in hetzelfde gebouw, ofwel behoren de leden van de groep die aan energiedelen doet tot dezelfde **energiegemeenschap**.

U vindt een uitgebreidere uitleg over energiedelen in hoofdstuk 3 van dit rapport. Ook op onze website vindt u deze informatie terug.³

1.1.3 P2P

Bij P2P kunnen actieve afnemers zelfgeproduceerde energie op kwartierbasis verkopen aan één andere actieve afnemer. De afnemer bepaalt zelf de prijs en kan daarbij ook kiezen om de energie gratis weg te schenken.

U vindt meer uitleg over dit concept in hoofdstuk 3 van dit rapport. Ook op onze website vindt u deze informatie terug.⁴

1.2 Rapporteringsverplichting

Met dit rapport voldoet de VREG, voor zover thans mogelijk, aan de nieuwe rapporteringsverplichting beschreven in artikel 3.1.3, eerste lid, 4°, n) van het Energiedecreet⁵: de VREG moet jaarlijks rapporteren in welke mate het decretale kader rond energiegemeenschappen en de verdere uitwerking ervan zorgt voor een flexibeler gebruik van het bestaande net en een versnelling van een duurzame energietransitie waarin de burger centraal staat. Artikel 3.3.3 van het Energiebesluit⁶ concretiseert over welke gegevens de VREG moet rapporteren:

1. een overzicht van het aantal gemelde energiegemeenschappen en het type ervan;
2. de activiteiten die energiegemeenschappen uitoefenen;
3. de verhoudingen tussen de verschillende types van vennoten of leden van energiegemeenschappen;
4. de wijze waarop de technische of geografische nabijheid bij hernieuwbare-energiegemeenschappen wordt ingevuld;

² Zie: www.vreg.be/nl/energiegemeenschappen.

³ Zie: www.vreg.be/nl/energiedelen-en-persoon-aan-persoonverkoop.

⁴ Zie: www.vreg.be/nl/energiedelen-en-persoon-aan-persoonverkoop.

⁵ Decreet van 8 mei 2009 houdende algemene bepalingen betreffende het energiebeleid.

⁶ Besluit van de Vlaamse Regering van 19 november 2010 houdende algemene bepalingen over het energiebeleid.

5. het aantal productie-installaties waarvan energiegemeenschappen eigenaar of gebruiker zijn en hun vermogen;
6. het aantal toegangspunten waarop aan energiedelen of P2P door één actieve afnemer aan één andere actieve afnemer wordt gedaan;
7. het aantal kWh groene stroom dat wordt uitgewisseld via energiedelen of verkocht via P2P door één actieve afnemer aan één andere actieve afnemer;
8. het aantal kWh groene stroom dat wordt verkocht door de energiegemeenschappen aan derden.

De gegevens vermeld onder punten 1 tot en met 4 verzamelen we via de verplichte melding van energiegemeenschappen op onze website. In hoofdstuk 2 van dit rapport vindt u meer informatie over deze meldingsplicht en een overzicht van de door de VREG ontvangen meldingen. We willen hier wel al kort wijzen op het feit dat een melding van een energiegemeenschap enkel te aanzien is als verklaring van de organisatie in kwestie dat deze een energiegemeenschap is. Aangezien de VREG niet in de mogelijkheid is om nauwgezet te controleren of dat effectief het geval is, kan de VREG dus niet garanderen dat al de gemelde informatie correct is. Daarover meer in sectie 2.3 van dit rapport.

De gegevens vermeld onder punten 5 tot en met 8 vragen we op bij Fluvius System Operator cv (hierna: Fluvius), de werkmaatschappij van de Vlaamse elektriciteitsdistributienetbeheerders. In dit rapport publiceren we deze gegevens nog niet volledig. Er waren namelijk nog geen kwalitatieve data beschikbaar op het moment dat dit rapport gepubliceerd is. We zullen deze informatie in de loop van 2023 wel beschikbaar stellen in een interactief dashboard op onze website⁷.

⁷ Zie: www.vreg.be/nl/energiemarkt-cijfers

2 Energiegemeenschappen

In dit hoofdstuk gaan we dieper in op het concept ‘energiegemeenschap’ en de twee types energiegemeenschappen die er bestaan (sectie 2.1).

Sinds 1 januari 2022 moeten alle energiegemeenschappen zich na hun oprichting melden bij de VREG. In dit hoofdstuk geven we meer uitleg over deze meldingsplicht (sectie 2.2), een overzicht van de meldingen die we tot en met 1 december 2022 hebben ontvangen en enkele aandachtspunten daarbij (sectie 2.3).

We besluiten met enkele suggesties ter verdere opvolging en ter verbetering van het regelgevende kader, m.b.t. energiegemeenschappen in het algemeen en de meldingsplicht in het bijzonder (sectie 2.4).

2.1 Twee types energiegemeenschappen

Er bestaan twee types energiegemeenschappen: de energiegemeenschap van burgers (hierna: ‘**EGB**’) en de hernieuwbare-energiegemeenschap (hierna: ‘**HEG**’). Tussen deze twee types energiegemeenschappen zijn er uiteraard de nodige verschillen, maar ook grote gelijkenissen. In deze sectie gaan we hier beknopt op in.⁸

Een eerste gelijkenis is dat zowel een EGB als een HEG een **rechtspersoon** moet zijn, wat betekent dat een EGB en een HEG een juridische entiteit is, een organisatie die los staat van de vennoten of leden ervan. Verschillende vormen zijn mogelijk: een EGB en een HEG kan een vennootschap (bv. coöperatieve vennootschap) of een vereniging (bv. vzw) zijn. Dit betekent ook dat losse groepsverbanden zonder eigen rechtspersoonlijkheid (de zgn. ‘feitelijke verenigingen’), bv. een familie, gezin of vriendengroep, geen EGB of HEG kan zijn.

Een volgende gelijkenis is het **hoofddoel**: zowel een EGB als een HEG heeft als hoofddoel het verschaffen van voordelen op ecologisch, economisch of sociaal gebied voor zijn vennoten, leden of de omgeving waar de gemeenschap actief is. Winstoogmerk ontbreekt daarbij, of is ondergeschikt aan het hoofddoel.

Ook de **activiteiten** die een EGB en een HEG kunnen uitoefenen, zijn gelijklopend:

- zelf produceren van energie, en die zelf verbruiken, opslaan, delen en/of verkopen;
- aanbieden van energiediensten of eraan deelnemen;
- aanbieden van oplaaddiensten voor elektrische voertuigen;
- dienstverlener zijn van flexibiliteit, dan wel deelnemer zijn aan flexibiliteit of aggregatie.

⁸ De juridische definitie van ‘energiegemeenschap van burgers’ staat in art. 1.1.3, 40°/1/1 van het Energiedecreet, met doorverwijzing naar art. 4.8.1 van het Energiedecreet, waarin de verdere toepassingsvoorwaarden zijn opgenomen. De juridische definitie van ‘hernieuwbare-energiegemeenschap’ staat in art. 1.1.3, 65°/1 van het Energiedecreet, met doorverwijzing naar art. 4.8.2 van het Energiedecreet, waarin de verdere toepassingsvoorwaarden zijn opgenomen.

Een eerste verschil tussen een EGB en een HEG is wel dat de activiteiten van een HEG uitsluitend betrekking mogen hebben op groene stroom of hernieuwbare thermische energie.⁹

Daarnaast zijn er nog enkele verschilpunten tussen een EGB en een HEG, wat zich hoofdzakelijk vertaalt in enkele striktere en bijkomende vereisten voor een HEG.

Op vlak van **deelname** is er voor een EGB geen enkele begrenzing. Deelname staat open voor iedereen. Wel moet de **zeggenschap** over een EGB beperkt blijven tot bepaalde van de vennoten of leden. Concreet betekent dit dat enkel natuurlijke personen (burgers), lokale overheden en kleine ondernemingen – die bovendien niet betrokken zijn bij grootschalige commerciële activiteiten en voor wie de energiesector niet de belangrijkste economische activiteit vormt – een beslissende invloed mogen uitoefenen op de activiteiten van de EGB.¹⁰ Bij een HEG moeten daarentegen deelname én zeggenschap beperkt blijven tot natuurlijke personen (burgers), lokale overheden en kleine- en middelgrote ondernemingen (kmo's) waarvan de deelname aan de HEG niet de belangrijkste commerciële of professionele activiteit vormt. De deelname is strikter afgebakend dan bij een EGB, aangezien er bij een HEG geen 'open deelname' is, maar de mogelijkheden qua zeggenschap zijn wel enigszins uitgebreider, aangezien deze bij een HEG ook mag berusten bij middelgrote ondernemingen.

Een ander verschilpunt is dat een HEG werkingsgrenzen heeft: een HEG moet de deelname nl. begrenzen op basis van technische **nabijheid** (bv. koppeling vennoten/leden op dezelfde asset van het distributienet, zoals één feeder of LV-/MV-transformator) of geografische nabijheid (bv. op basis van gemeente- of provinciegrenzen, een straal van x-aantal kilometer rond een productie-installatie van de HEG, ...), en dit rekening houdend met de doelstellingen of de activiteiten die de HEG wil verwezenlijken. Het is wel zo dat het een HEG volledig vrijstaat om die afbakening zelf te bepalen: die kan vrij strikt zijn (bv. een HEG die binnen één gemeente actief is), maar een HEG kan er op zich ook voor kiezen om binnen het gehele Vlaamse Gewest actief te zijn.

Een laatste verschilpunt heeft betrekking op de **installaties** die een EGB en een HEG gebruikt om haar activiteiten uit te oefenen: een HEG moet zelf eigenaar zijn van deze installaties, terwijl dat voor een EGB niet wordt vereist.

Samengevat geeft dit het volgende beeld (Tabel 1):

⁹ De activiteiten die energiegemeenschappen kunnen uitoefenen, zijn opgenomen in art. 4.8.4 van het Energiedecreet.

¹⁰ Art. 4.8.1, §1 van het Energiedecreet bevat in zijn eerste lid een definitie van 'zeggenschap': "rechten, overeenkomsten of andere middelen die, afzonderlijk of samen, met inachtneming van alle feitelijke of juridische omstandigheden, het mogelijk maken een beslissende invloed uit te oefenen op de activiteiten van een onderneming, namelijk: 1° eigendoms- of gebruiksrechten op alle activa van een onderneming of delen daarvan; 2° rechten of overeenkomsten die een beslissende invloed verschaffen op de samenstelling, het stemgedrag of de besluiten van de organen van een onderneming".

Tabel 1: Een vergelijking van de twee types energiegemeenschappen (EGB en HEG).

	Rechtsvorm	Hoofddoel	Vennoten/leden	Zeggenschap	Installatie(s)
EGB	Rechtspersoon (vennootschap, vereniging)	Voordelen op ecologisch, economisch of sociaal gebied voor vennoten/leden of omgeving	Iedereen kan vennoot/lid worden	Burgers, lokale overheden, kleine ondernemingen	Niet vereist dat EGB eigenaar is van gebruikte installatie(s)
HEG		→ geen winstoogmerk, tenzij ondergeschikt aan hoofddoel	Burgers, lokale overheden, kmo's → technische/geografische nabijheid		HEG is eigenaar van gebruikte installatie(s)

2.2 Meldingsplicht en opzet meldingsformulier

Elke energiegemeenschap, zowel een EGB als een HEG, is verplicht om zich te melden bij de VREG.¹¹ Deze verplichting geldt sinds 1 januari 2022.¹² Rechtspersonen die op 1 januari 2022 al bestonden en voldeden aan de voorwaarden van een EGB of een HEG, hadden tot en met 1 april 2022 om zich te melden.¹³

De VREG stelt op zijn website een digitaal meldingsformulier ter beschikking,¹⁴ dat elke energiegemeenschap binnen 30 dagen na haar oprichting moet invullen. Via dit meldingsformulier geeft de energiegemeenschap de volgende informatie over zichzelf:

- naam,
- rechtsvorm,
- contactgegevens (adres en e-mailadres),
- type (EGB of HEG),
- activiteiten die de energiegemeenschap uitoefent (zie Tabel 3 voor een overzicht van de mogelijkheden),
- samenstelling (verhoudingsgewijze weergave van vennoten of leden: aandeel natuurlijk personen, aandeel lokale overheden, aandeel kleine ondernemingen, middelgrote ondernemingen en/of grote ondernemingen),
- invulling van de technische of geografische nabijheid (enkel voor HEG).

¹¹ De decretale grondslag van deze meldingsplicht is art. 4.8.3 van het Energiedecreet. De procedure van deze meldingsplicht en de te melden gegevens zijn opgenomen in art. 3.3.2 van het Energiebesluit.

¹² Op 1 januari 2022 is art. 3.3.2 van het Energiebesluit in werking getreden.

¹³ Cf. art. 12.3.23/1 van het Energiebesluit.

¹⁴ Zie onderaan deze webpagina (knop 'meld hier uw energiegemeenschap aan'):
www.vreg.be/nl/energiegemeenschappen.

Tabel 2: De activiteiten die een energiegemeenschap kan melden.

Nr	Beschrijving activiteit
1	Energie produceren uit een installatie. Die installatie kan rechtstreeks aangesloten zijn op een elektriciteitsdistributienet, het plaatselijk vervoernet van elektriciteit, een gesloten distributienet van elektriciteit of een warmte- of koudenet. De installatie kan ook onrechtstreeks aangesloten zijn op een van die netten via de aansluiting van vennoten of leden van de energiegemeenschap.
2	De energie (zoals vermeld in optie 1) zelf verbruiken .
3	De energie (zoals vermeld in optie 1) opslaan .
4	Energiediensten aanbieden of eraan deelnemen.
5	Optreden als dienstverlener van flexibiliteit of deelnemer aan flexibiliteit of aggregatie.
6	De energie (zoals vermeld in optie 1) verkopen - ook met een stroomafnameovereenkomst.
7	Oplaaddiensten voor elektrische voertuigen aanbieden
8	Energiedelen tussen de vennoten of leden van de energie (zoals vermeld in optie 1)

We publiceren de ontvangen meldingen op onze website.¹⁵

We merken hierbij alvast op dat, als de vennoten of leden van een energiegemeenschap aan energiedelen willen doen, ze dit apart aan Fluvius moet melden. Dat gebeurt met een afzonderlijke registratie via 'Mijn Fluvius', het webportaal van Fluvius. Dit is nodig om effectief met het energiedelen van start te kunnen gaan.

2.3 Overzicht meldingen en aandachtspunten

In totaal hebben we 131 meldingen van energiegemeenschappen ontvangen, voor de periode vanaf 1 januari 2022 tot en met 1 december 2022. In principe publiceren we alle ontvangen meldingen op onze website¹⁵.

Een eerste aandachtspunt is dat we **43 van de ontvangen meldingen toch niet gepubliceerd hebben, dan wel naderhand geschrapt hebben uit de lijst op onze website**. Dit omdat we konden achterhalen dat het duidelijk om foutieve meldingen ging. Hetzij bleek uit het antwoord op vraag 2 van het meldingsformulier (i.v.m. de rechtsvorm van de energiegemeenschap) al dat de melding betrekking had op natuurlijke personen (families). Hetzij bleek uit later nazicht in de Kruispuntbank van Ondernemingen (KBO) van de FOD Economie dat de melding niet overeenstemde met een bestaande rechtspersoon. Zoals vermeld in sectie 2.1, moet zowel een HEG als een EGB altijd een rechtspersoon zijn. Na weglating van deze foutieve meldingen **blijven 88 meldingen over**.

Een belangrijk ander aandachtspunt is dat het **nog niet volledig duidelijk is op dit moment of deze overblijvende meldingen al dan niet correct zijn, d.w.z. al dan niet effectief betrekking hebben op een EGB of een HEG**. Om daarover uitsluitsel te bieden, zou verdere controle nodig zijn. Echter, omwille van o.m. de volgende redenen kan de VREG momenteel niet overgaan tot een nauwgezet onderzoek van alle meldingen.

¹⁵ Zie onderaan deze webpagina (knop 'aangemelde energiegemeenschappen'):
<https://www.vreg.be/nl/energiegemeenschappen>.

Ten eerste zijn de gegevens die via het meldingsformulier aan de VREG overgemaakt moeten worden, de gegevens die worden opgesomd in artikel 3.3.2 van Energiebesluit. Uit de nota aan de Vlaamse Regering bij het wijzigingsbesluit dat dit artikel in het Energiebesluit invoegde, blijkt dat de lijst met de te melden gegevens **limitatief** bedoeld is.¹⁶ De gegevens waarover we via de melding beschikken, zijn te beperkt om op basis daarvan over te kunnen gaan tot een controle van alle toepassingsvoorwaarden voor een EGB resp. HEG.

Ten tweede zou een beoordeling of aan bepaalde toepassingsvoorwaarden al dan niet voldaan is geen sinecure zijn, zelfs al zouden we wel over meer informatie beschikken:

- Sommige van de **toepassingsvoorwaarden** voor energiegemeenschappen in het Energiedecreet zijn nl. **(te) vaag of ruim geformuleerd**, wat een controle ervan zeer moeilijk tot quasi onmogelijk maakt. Voorbeelden van zo'n vage toepassingsvoorwaarden die voor interpretatie vatbaar zijn, zijn bv. de vereiste dat winstoogmerk ondergeschikt is aan het hoofddoel,¹⁷ de vereiste dat men "niet betrokken is bij grootschalige commerciële activiteiten en de energiesector niet de belangrijkste economische activiteit vormt",¹⁸ de vereiste dat "deelname aan de energiegemeenschap niet de belangrijkste commerciële of professionele activiteit vormt",¹⁹ etc.
- De **vereiste i.v.m. het hoofddoel** ("verschaffen van voordelen op ecologisch, economisch of sociaal gebied voor de vennoten, leden of de omgeving waar de energiegemeenschap actief is")²⁰ is eveneens **moeilijk controleerbaar**. Zelfs op basis van de statuten van de vennootschap of vereniging die de energiegemeenschap telkens is, ligt het niet altijd voor de hand om het hoofddoel te identificeren. Vaak worden nl. een hele lijst aan (mogelijke) activiteiten opgenomen in de statuten, die bovendien ook mettertijd gewijzigd kunnen worden.

Last but not least is het de keuze van de Vlaamse regelgever geweest om te opteren voor een meldingsplicht voor energiegemeenschappen. Dit betekent dat de melding aan de VREG, die bovendien in de regel na de oprichting gebeurt, niet bepalend is voor het 'zijn' van een energiegemeenschap: een EGB of een HEG is men als men aan de voorwaarden in de regelgeving voldoet, niet pas na melding aan de VREG of de publicatie van de gemelde gegevens op de website van de VREG. Het valt **moeilijk te rijmen met de opzet van de meldingsplicht, dat de VREG zou overgaan tot een nauwgezette controle** van de gemelde gegevens. De Vlaamse regelgever heeft immers niet voor een erkenningsprocedure voor energiegemeenschappen geopteerd, waarbij een kandidaat-energiegemeenschap een dossier zou moeten indienen bij een overheidsinstantie, die dit dossier beoordeelt op zijn conformiteit met de toepassingsvoorwaarden en in bevestigend geval de kandidaat erkent als energiegemeenschap.²¹

¹⁶ Zie de nota aan de Vlaamse Regering bij het voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010, wat betreft energiegemeenschappen, fasering en timing van energiedelen en peer-to-peerhandel van groene stroom door één actieve afnemer aan één andere actieve afnemer en informatieverstrekking door de leverancier aan de netgebruiker (na eerste principiële goedkeuring door de Vlaamse Regering): "Melding dient te gebeuren binnen de dertig dagen na de oprichting via een elektronisch formulier op de website van de VREG. In dat formulier mogen enkel de elementen worden opgenomen die voortvloeien uit het Energiedecreet of het Energiebesluit en kunnen er bijgevolg geen bijkomende vereisten worden opgelegd." Raadpleegbaar via: <https://beslissingenvlaamseregering.vlaanderen.be/document-view/60E80346364ED90008000A16>.

¹⁷ Vereiste zowel voor EGB als voor HEG; zie art. 4.8.1, §1, tweede lid van het Energiedecreet resp. art. 4.8.2, §1, eerste lid van het Energiedecreet.

¹⁸ Vereiste voor EGB; zie art. 4.8.1, §1, vierde lid van het Energiedecreet.

¹⁹ Vereiste voor HEG; zie art. 4.8.2, §1, derde lid van het Energiedecreet.

²⁰ Vereiste zowel voor EGB als voor HEG; zie art. 4.8.1, §1, tweede lid van het Energiedecreet resp. art. 4.8.2, §1, eerste lid van het Energiedecreet.

²¹ In een consultatie eind 2019, voorafgaand aan de omzetting van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn en de nieuwe Richtlijn Hernieuwbare Energiebronnen polste de VREG of voor energiegemeenschappen een melding, dan wel

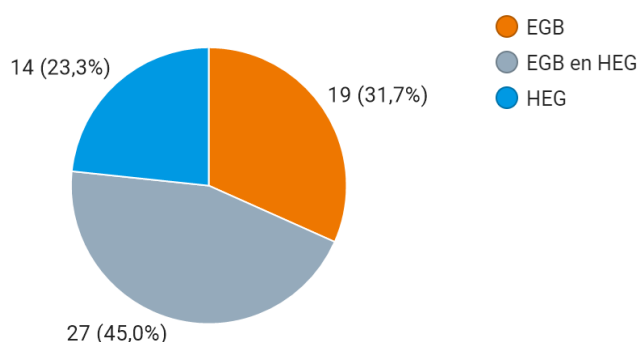
In wat volgt, doen we enkele vaststellingen m.b.t. de 88 meldingen die we op onze website hebben gepubliceerd. We knopen daarbij soms aan bij de aandachtspunten die we hierboven al uiteenzetten.

De details van de op onze website gepubliceerde meldingen vindt u in de bijlage bij dit rapport terug. Een gelijkaardige lijst wordt ook up-to-date gehouden op onze website.²²

2.3.1 Type energiegemeenschap

Een eerste vaststelling is dat er enkele energiegemeenschappen zijn die zich tweemaal hebben gemeld, één keer als energiegemeenschap van burgers (EGB) en één keer als hernieuwbare-energiegemeenschap (HEG). Deze **dubbele meldingen** hebben we telkens samengevoegd, hierdoor blijven er nog 60 gemelde organisaties over.

Figuur 1 toont een overzicht van de types die de verschillende gemelde organisaties aangeven. Het type dat het meest voorkomt, is het dubbele type waarbij organisaties aangeven tot beide types te behoren.

Figuur 1: De verdeling van de types energiegemeenschappen van de overblijvende meldingen ontvangen tot en met 1 december 2022.

Op zich hoeft het feit dat sommigen zich beschouwen als EGB én als HEG niet te verbazen. Zoals toegelicht in sectie 2.1 van dit rapport, zijn er immers grote gelijkenissen tussen een EGB en een HEG. Daardoor is het ook mogelijk dat men tegelijkertijd aan de toepassingsvoorwaarden van een EGB én de (veelal wat striktere) toepassingsvoorwaarden van een HEG voldoet. Hierbij geldt wel het aandachtspunt dat hoger in sectie 2.3 werd uiteengezet, namelijk dat we moeilijk kunnen controleren of er telkens effectief aan de toepassingsvoorwaarden van zowel de EGB als de HEG voldaan is.

De activiteiten die een EGB en een HEG kunnen uitoefenen zijn ook dezelfde, met die kanttekening dat de activiteiten van een HEG uitsluitend betrekking mogen hebben op groene stroom of hernieuwbare thermische energie. De vraag rijst echter wat de meerwaarde is van het feit dat men tegelijkertijd EGB en HEG kan zijn en zich zodanig meldt bij de VREG. Zolang de hoedanigheid van ofwel EGB, ofwel HEG niet gekoppeld wordt aan een bepaald extra voordeel van welke aard dan ook, is het weinig relevant of men nu EGB dan wel HEG is. In ieder geval is ook dit wel een

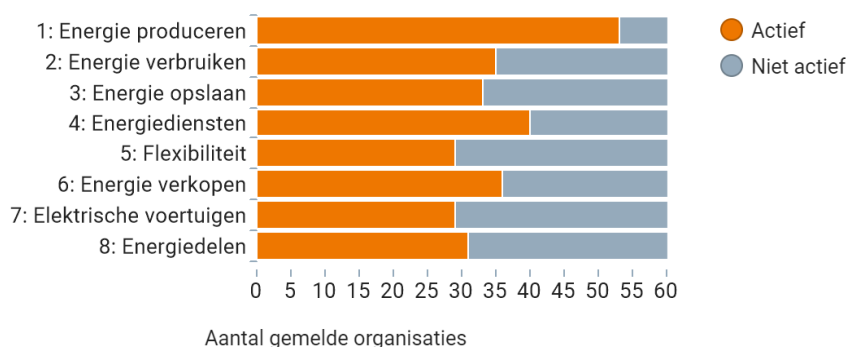
(ook) een erkenning aangewezen is. De reacties waren toen verdeeld. Zie ter informatie een samenvatting van de reacties dienaangaande in het consultatieverslag met referentie 'RAPP-2020-08' (raadpleegbaar via: www.vreg.be/sites/default/files/document/rapp-2020-08.pdf), en het bijhorende advies met referentie 'ADV-2020-01' (raadpleegbaar via: www.vreg.be/nl/document/adv-2020-01).

²² Zie onderaan deze webpagina (knop 'aangemelde energiegemeenschappen'): <https://www.vreg.be/nl/energiegemeenschappen>.

aandachtspunt: dat er twee types van energiegemeenschappen bestaan met een **vrij grote overlap qua toepassingsvoorwaarden, is overbodig en mogelijk verwarrend**. De oorzaak voor het bestaan van twee types energiegemeenschappen ligt in het feit dat deze voortkomen uit twee Europese richtlijnen – elke richtlijn kent zijn eigen type energiegemeenschap – doch als er in de regelgeving verschillende categorieën voorzien worden, dan is het zaak om deze zo goed als mogelijk af te bakenen ten opzichte van elkaar, om overbodige overlappings te vermijden.

2.3.2 Activiteiten

De organisaties die zich melden, geven aan welke activiteiten ze juist uitoefenen. Ze krijgen de keuze uit de acht activiteiten in Tabel 2 waarbij ze tussen de één en acht activiteiten kunnen selecteren. Figuur 2 toont een overzicht van het aantal keer dat de organisaties die zich hebben gemeld de activiteiten hebben gekozen.

Figuur 2: Het aantal organisaties dat een activiteit al dan niet uitoefent.

De meest populaire activiteit die wordt aangeduid, is energie produceren. Dit is een logisch resultaat, gezien deze activiteit toegang geeft tot heel wat andere activiteiten, zoals ook wordt aangegeven in Tabel 2.

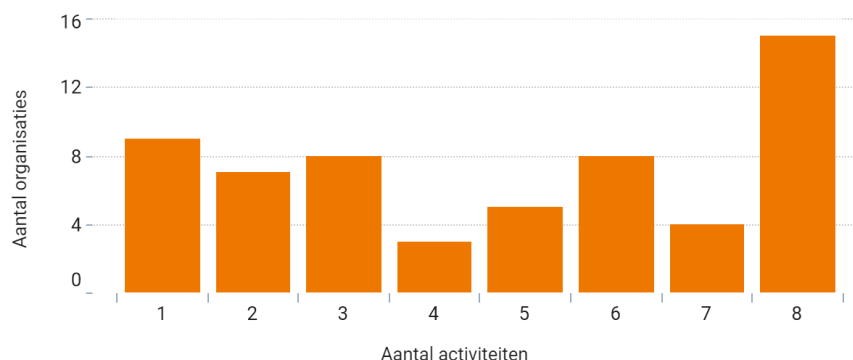
Wat een aandachtspunt is, is dat 52% van de organisaties die zich hebben gemeld, aangeeft dat ze aan energiedelen doen. Zoals nog beschreven wordt in sectie 3.2 van dit rapport, is energiedelen binnen een energiegemeenschap pas mogelijk vanaf 23 januari 2023. Naast de mogelijkheid dat ze deze activiteit verkeerdelijk hebben aangeduid, zien we hiervoor twee mogelijke andere oorzaken.

Ten eerste kan het zijn dat een aantal organisaties de activiteiten aanduidden die zij in de toekomst nog plannen uit te oefenen, maar die zij nog niet noodzakelijk ten tijde van de melding al uitoefenden. Het is echter niet duidelijk of iedereen het formulier op deze manier heeft geïnterpreteerd; sommigen hebben misschien enkel die activiteiten aangeduid waar ze vandaag al mee bezig zijn. Dit vraagt om een **extra verduidelijking van het meldingsformulier**.

Ten tweede zien we hier mogelijk **verwarring tussen de begrippen energiedelen en energiegemeenschappen** optreden, waarbij organisaties of personen die enkel willen ‘energiedelen binnen een gebouw’ (of zelfs enkel willen ‘energiedelen met zichzelf’) zich onterecht melden als energiegemeenschap. We komen hier in sectie 2.3.5 nog op terug.

Figuur 3 geeft een beter idee van het aantal activiteiten dat bij de meldingen werd aangeduid. Er zijn 9 organisaties die slechts één activiteit aanduiden. Wanneer we verder bestuderen welke

activiteit dat is (zie Bijlage 1), merken we op dat die activiteit niet altijd logisch is. Zo geven organisaties aan bijvoorbeeld geen energie te produceren, maar die energie wel te verbruiken of te delen. Ook bij de organisaties die meerdere activiteiten hebben aangeduid, zien we hier en daar **vremde activiteitencombinaties** opduiken.

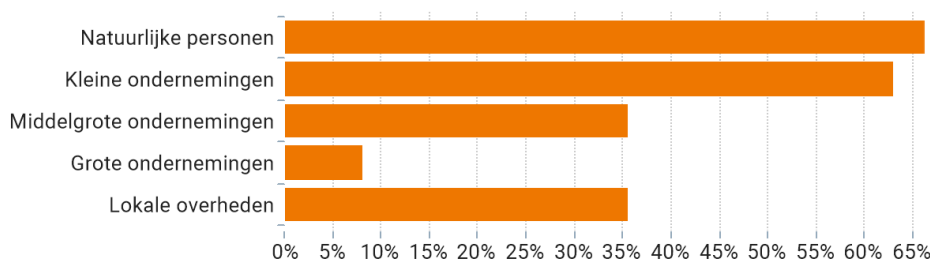

Figuur 3: Het aantal activiteiten dat een gemelde organisatie heeft aangeduid in de melding.

2.3.3 Samenstelling van de leden

De organisaties geven bij de melding weer hoe ze verhoudingsgewijs zijn samengesteld. Hierbij geven ze aan hoe groot het aandeel is van de volgende types vennoten of leden: natuurlijke personen, lokale overheden en/of kleine, middelgrote en/of grote ondernemingen. Zoals ook werd uitgelegd in sectie 2.1 van dit rapport, is deze samenstelling van belang: de zeggenschap (beslissende invloed) over de energiegemeenschap, en bij de HEG ook de deelname, moet berusten bij bepaalde types vennoten of leden.

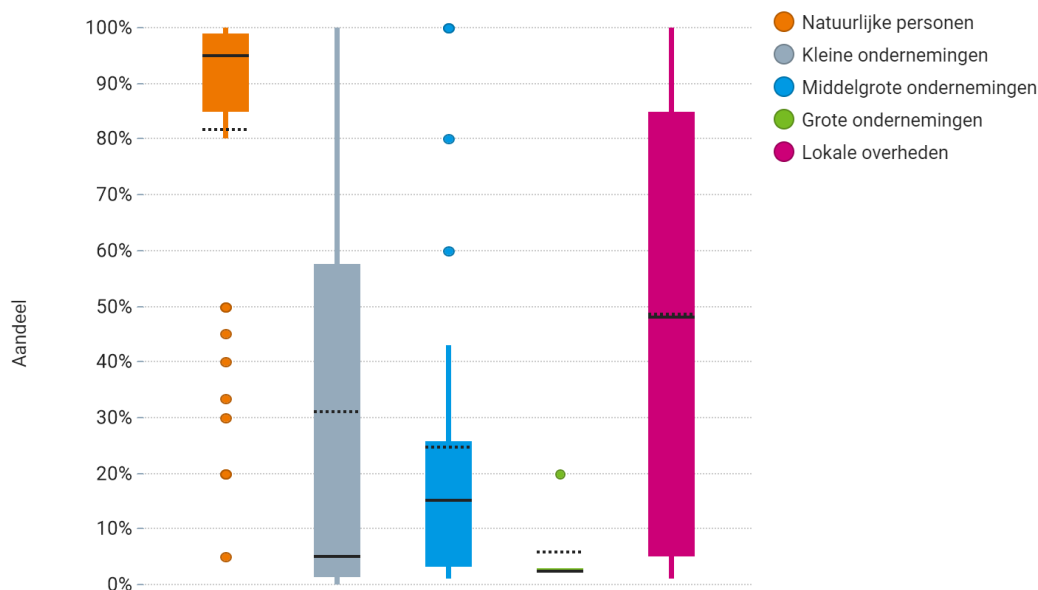
In Figuur 4 vindt u voor elk type vennoot/lid het aandeel van gemelde organisaties waarbij dat type lid aanwezig is. De natuurlijke personen (burgers) zijn het vaakst vertegenwoordigd in de gemelde organisaties, wat overeenstemt met de insteek van de Europese richtlijnen om o.m. via energiegemeenschappen burgers meer te betrekken bij de energietransitie. Daarmee overeenstemmend zijn grote ondernemingen daarentegen slechts in 8% van de gevallen aanwezig.

Figuur 4: Percentage van het aantal gemelde organisaties waarbij een bepaald type vennoot/lid aanwezig is.

Om een idee te krijgen van de grootte van elk aandeel, geven de boxplots²³ in Figuur 5 de spreiding weer van het aandeel van elk type lid/vennoot. Opgelet, we hebben hier bij elk type lid/vennoot alle organisaties weggelaten waarbij dat type lid/vennoot niet vertegenwoordigd is, en dit om de figuur duidelijker te maken. Het aandeel van natuurlijke personen ligt in 50% van de gevallen tussen

85 en 98%. De grootste spreiding zien we bij lokale overheden, die vaak een aandeel tussen 5 en 85% hebben. Het aandeel van grote ondernemingen is in het algemeen het kleinste.

Figuur 5: Een boxplot²³ van de samenstelling van de leden in de gemelde organisaties, wanneer de organisaties een percentage verschillend van 0 ingaven. De volle zwarte lijn is de mediaan, de gestreepte zwarte lijn is het gemiddelde.

Zoals uitgelegd in sectie 2.2 van dit rapport worden er eisen gesteld bij beide types energiegemeenschappen over wie zeggenschap heeft over de energiegemeenschap. De invulling hiervan is licht verschillend tussen de twee types. Een aandachtspunt is dat we op basis van de samenstelling van de leden/vennoten bij bepaalde gemelde organisaties kunnen **vermoeden dat aan de vereisten niet wordt voldaan** (al kunnen we dat – zoals hoger aangegeven in sectie 2.3 van dit rapport – niet voor elke gemelde organisatie verifiëren).

Zo is er bijvoorbeeld een organisatie die zich heeft gemeld als energiegemeenschap, maar aangeeft dat de leden voor 100% uit middelgrote ondernemingen bestaan (dit is ook zichtbaar in Figuur 5). Dit is in tegenspraak met de toepassingsvoorwaarde i.v.m. zeggenschap, die stelt dat enkel burgers, kleine ondernemingen of lokale overheden een beslissende invloed mogen uitoefenen op de activiteiten van de EGB. We vermoeden dat dit weer een voorbeeld is van de verwarring tussen de concepten energiedelen en energiegemeenschappen en de organisatie zich verkeerdelijk heeft gemeld als energiegemeenschap. Meer informatie hierover in sectie 2.3.5.

2.3.4 Invulling van de nabijheid

Zoals uitgelegd in sectie 2.1 van dit rapport geldt voor een HEG een nabijheidsvereiste die op twee manieren ingevuld kan worden. 15% van de organisaties geeft aan dat ze de nabijheidsvereiste op een technische wijze invullen, 85% geeft aan dat ze het op een geografische wijze invullen.

De geografische nabijheid wordt op verschillende manieren ingevuld, met verschillende grootteordes van gebieden waar de gemelde organisatie actief is. Dit gaat van actief zijn in heel België, over enkel Vlaanderen, een bepaalde provincie, of enkele gemeentes tot een

²³ Een boxplot geeft de spreiding weer van bepaalde data, in dit geval zijn dat de antwoorden die de gemelde organisaties gaven bij hun leden-/vennotensamenstelling. De boxplot deelt de antwoorden op in vier stukken (of kwartielen), die elk 25% van de antwoorden bevatten. De rechthoek die getekend staat duidt de twee middelste kwartielen aan (van 25 tot 75%), de lijnen boven en onder de rechthoek geven de twee uiterste kwartielen aan (0-25% en 75-100%). In sommige gevallen staan er ook nog punten apart aangeduid, dit zijn uitschieters.

scholengemeenschap met haar werknemers. Zoals aangegeven in sectie 2.1 van dit rapport, staat het een HEG op zich vrij om zelf haar werkingsgebied af te bakenen. Aandachtspunten betreffen wel de energiegemeenschap die aangeeft in heel België actief te zijn (het ruimste gebied waarbinnen een HEG volgens het Vlaamse Energiedecreet actief kan zijn is immers het grondgebied van het Vlaamse Gewest) en de verschillende gemelde organisaties die een **zeer vage invulling van de nabijheidsvereiste** geven, of zelfs informatie opgeven die niet ter zake doet.

Daarnaast lijken de organisaties die een afbakening op basis van technische nabijheid kiezen, dit helemaal niet correct in te vullen. Het betreft organisaties die eerder lijken aan te sluiten bij 'energiedelen binnen een gebouw' of bij 'energiedelen met zichzelf'. Meer informatie daarover in de volgende sectie 2.3.5 van dit rapport.

2.3.5 Andere vaststellingen

Zoals al enkele keren aangehaald in secties 2.3.2, 2.3.3 en 2.3.4 van dit rapport, lijken bepaalde organisaties zich **gemeld te hebben als energiegemeenschap ook al lijken ze enkel geïnteresseerd in 'energiedelen binnen een gebouw' of in 'energiedelen met zichzelf'**. Dit blijkt het duidelijkst uit de invulling van de nabijheidsvereiste, waarbij sommige organisaties zelf aangeven dat het om één van die twee vormen van energiedelen gaat. Zoals aan het begin van sectie 2.3 al aangehaald, hebben we zelf ook al actie ondernomen om de meldingen waarbij het ontegensprekelijk over natuurlijke personen gaat, niet te publiceren of mee te nemen in de analyse van dit rapport. Ook hier gaat het hoogstwaarschijnlijk over onduidelijkheden en verwarring tussen de concepten energiegemeenschappen en energiedelen.

Een logische oorzaak hiervoor is **onvoldoende kennis over de concepten**. Het **regelgevend kader is weliswaar vrij complex**, maar volgens ons is ook de **communicatie** hierover een belangrijk aandachtspunt. Verschillende actoren, zoals VEKA, de VREG, Fluvius en energieleveranciers, communiceren over energiegemeenschappen, energiedelen en P2P. We stellen vast dat deze communicatie niet altijd optimaal onderling afgestemd was/is. Zo circuleerden er op een gegeven moment op de verschillende webpagina's verschillende definities van energiegemeenschappen en werden verschillende termen nogal ongelukkig gebruikt (bv. te ruime invulling van 'energiedelen'). Daarnaast kwam ook de verkeerde informatie voor dat een melding als energiegemeenschap bij de VREG ook noodzakelijk zou zijn om te starten met vormen van energiedelen (binnen een gebouw, of met zichzelf), die eigenlijk los staan van een energiegemeenschap. De verwarring m.b.t. de concepten energiegemeenschappen, energiedelen en P2P vertaalt zich voor wat betreft de VREG in een groot aantal informatievragen.

Een ander aandachtspunt betreft de toepassingsvoorwaarde voor zowel een EGB als een HEG, nl. dat het maken van winst altijd ondergeschikt aan het hoofddoel moet zijn. Zoals al aangegeven aan het begin van sectie 2.3 van dit rapport, is o.m. deze toepassingsvoorwaarde zeer moeilijk controleerbaar, net zoals het zeer moeilijk haalbaar is om telkens duidelijk het hoofddoel te identificeren. Toch hebben we het **vermoeden** dat bij enkele van de organisaties die zich hebben gemeld als 'energiegemeenschap' het **maken van winst eigenlijk niet ondergeschikt is**. Om hierover echt een ondubbelzinnig oordeel te kunnen vellen, zou echter bijkomend onderzoek nodig zijn, wat pas adequaat zou lukken na aanpassing of verduidelijking van de toepassingsvoorwaarden voor een EGB en een HEG.

Een laatste aandachtspunt is dat er **meldingen zijn van organisaties die al een leveringsvergunning voor elektriciteit en/of aardgas hebben**, dan wel **dochtervennootschappen** zijn van houders van een leveringsvergunning. Het is voor energiegemeenschappen mogelijk om de energie die zij produceren te verkopen aan niet-leden of -vennoten.²⁴ Indien het dan zou gaan om verkoop aan afnemers via het distributienet of plaatselijk vervoernet van elektriciteit, is het vereist om te beschikken over een leveringsvergunning.²⁵ Een EGB of een HEG die ook beschikt over een leveringsvergunning is dus op zich niet uitgesloten, maar de vraag rijst wel in hoeverre dit verzoenbaar is met de toepassingsvoorwaarden voor energiegemeenschappen (o.a. ondergeschikt winsttoegmerk). Zoals al enkele keren aangegeven, zijn deze toepassingsvoorwaarden niet duidelijk genoeg om in elk geval adequaat de lijn te trekken.

2.4 Tussentijdse conclusie met suggesties ter opvolging en ter verbetering van het regelgevende kader

Uit onze analyse in de vorige sectie, blijkt duidelijk dat er heel wat aandachtspunten zijn, en dit zowel bij de toepassingsvoorwaarden voor energiegemeenschappen, bij de opzet van de meldingsplicht als bij bepaalde meldingen die we tot dusver ontvingen.

Een aantal van deze aandachtspunten kan de VREG zelf voor zijn rekening nemen. Ook al kunnen we omwille van de redenen uiteengezet aan het begin van sectie 2.3 niet overgaan tot een nauwgezette controle van alle meldingen, hebben we al **actie ondernomen tegen meldingen die overduidelijk foutief zijn**. We keken elke melding na in de KBO van de FOD Economie; indien daaruit bleek dat de melding niet overeenstemt met een bestaande rechtspersoon, lieten we de melding weg uit de lijst van gemelde energiegemeenschappen. Indien de melding wel bleek overeen te stemmen met een bestaande rechtspersoon, maar er nog vragen overbleven i.v.m. de juistheid van de gemelde gegevens (bv. verkeerde rechtsvorm opgegeven), vroegen we om dit te verduidelijken tegen 31 december 2022. Die datum stemt overeen met de jaarlijkse deadline voor elke EGB en HEG, om aan de VREG alle wijzigingen in de gemelde gegevens door te geven.²⁶ Om ervoor te zorgen dat dit niet vergeten wordt, verstuurdten we hiertoe een herinnering per e-mail. In de loop van januari 2023 zullen we de lijst met aangemelde energiegemeenschappen op onze website alleszins zeker nog aanpassen, in functie van de nieuwe gegevens die we dan ter beschikking hebben.

Een belangrijk aandachtspunt betreft de overduidelijke onduidelijkheid die er momenteel nog steeds is omtrent de toepassingsvoorwaarden voor energiegemeenschappen, en de verwarring tussen energiegemeenschappen en energiedelen. We hebben hieromtrent **webpagina's met de nodige informatie** uitgebouwd die we actualiseren wanneer nodig. Ook trachten we telkens **zo adequaat mogelijk te antwoorden op de vele informatievragen** (zie ook sectie 3.3.3) die we ontvangen en zullen we dit blijven doen. Al valt er volgens ons ook nog winst te behalen in een **stroomlijning van de communicatie** over het thema, die momenteel nogal verspreid blijft bij verschillende actoren (o.a. VEKA, VREG, Fluvius en energieleveranciers).

Andere aandachtspunten leggen meer structurele pijnpunten in het regelgevende kader bloot. Zo wezen we erop dat verschillende toepassingsvoorwaarden voor energiegemeenschappen (te) vaag of ruim geformuleerd zijn. Volgens ons gaat het de taak en de bevoegdheid van de VREG te buiten om hier een interpretatieve rol op te nemen. **We roepen de Vlaamse regelgever zelf op om vage toepassingsvoorwaarden nader te verduidelijken of te schrappen**. Ook kan de Vlaamse regelgever

²⁴ Cf. art. 4.8.4, §1, 6° van het Energiedecreet.

²⁵ Cf. art. 4.3.1, §1 van het Energiedecreet.

²⁶ Cf. art. 3.3.2, laatste lid van het Energiebesluit.

overwegen om de toepassingsvoorwaarden van de energiegemeenschap van burgers en de hernieuwbare-energiegemeenschap in de mate van het mogelijke te verfijnen, zodat de grote, **overbodige overlap** tussen beide concepten die er momenteel is, **weggewerkt wordt of minstens kleiner wordt**.

Een laatste belangrijk aandachtspunt betreft de **controle op de toepassingsvoorwaarden voor energiegemeenschappen**. Het is niet zonder belang dat de toegang tot de energiegemeenschapsconcepten bewaakt wordt, aangezien (de vennoten of leden van) een EGB en een HEG bepaalde rechten hebben. In eerste instantie is er voor vennoten of leden van een EGB en een HEG het recht om onderling aan energiedelen te doen. Daarnaast is het mogelijk dat de hoedanigheid van 'EGB' of 'HEG' een aanknopingspunt is bij steunverlening, zoals dat bij de zgn. "call groene stroom" al het geval is.²⁷

Bij de omzetting in het Energiedecreet heeft de regelgever de overwogen keuze gemaakt om een meldingsplicht op te leggen aan energiegemeenschappen. Uit de vaststellingen in de vorige sectie van dit rapport zou afgeleid kunnen worden dat deze meldingsplicht ontoereikend is om een daadwerkelijke controle op de toepassingsvoorwaarden voor energiegemeenschappen te waarborgen. Het is aan de regelgever om dit eventueel te heroverwegen. Een erkenningsprocedure voor energiegemeenschappen zou mogelijks een alternatief kunnen zijn, toch als tegelijkertijd de toepassingsvoorwaarden voor energiegemeenschappen worden verduidelijkt in de regelgeving. Zoals al enkele keren aangegeven, zijn bepaalde van de huidige toepassingsvoorwaarden te onduidelijk geformuleerd, wat bij een erkenningsprocedure zou leiden tot zeer moeilijke beoordelingen. Bijvoorbeeld: hoe adequaat het hoofddoel van een energiegemeenschap identificeren (o.b.v. statuten alleen lijkt ontoereikend?) en hoe beoordelen of dit daadwerkelijk neerkomt op de verschaffing van sociale, ecologische of economische voordelen aan haar leden, vennoten of de omgeving waar ze actief is? Daarnaast moet er ook voldoende oog zijn voor de administratieve belasting die een erkenningsprocedure in elk geval voor zowel de kandidaat-energiegemeenschappen als de beoordelende instantie met zich zou meebrengen.

²⁷ Zie voor meer informatie: <https://www.vlaanderen.be/call-groene-stroom>.

3 Energiedelen en peer-to-peerhandel van groene stroom

In dit hoofdstuk gaan we dieper in op de nieuwe rechten ‘peer-to-peerhandel van groene stroom (P2P)’ en ‘energiedelen’ en de verschillende vormen die daarvan bestaan (sectie 3.1).

Vervolgens schetsen we hoe de implementatie daarvan tot dusver is verlopen (sectie 3.2), en bespreken we enkele aandachtspunten daarbij (sectie 3.3).

3.1 De verschillende vormen van energiedelen en P2P

Bij energiedelen kan een actieve afnemer²⁸ zelfgeproduceerde energie direct delen, met zichzelf of binnen een groep met andere actieve afnemers. Dat kunnen burgers (bv. burens, vrienden, familie) zijn, maar ook overheden of bedrijven. Er zijn verschillende vormen van energiedelen:

- energiedelen met zichzelf,
- energiedelen binnen een gebouw,
- energiedelen binnen een energiegemeenschap.²⁹

Energiedelen met zichzelf is mogelijk voor een actieve afnemer die titularis is van verschillende toegangspunten op het elektriciteitsnet, wat betekent dat hij verschillende (twee of meer) verblijfplaatsen of bedrijfsvestigingen heeft waar hij afneemt en/of produceert. De energie uit hernieuwbare energiebronnen die hij produceert (bv. met een zonnepaneleninstallatie) en injecteert op het net op de ene locatie, kan hij dan afnemen op de andere locatie.

Energiedelen binnen een gebouw is mogelijk voor een groep actieve afnemers die allemaal in hetzelfde gebouw zijn gevestigd. Dit kan zowel een appartementsgebouw als een ander gebouw zijn. Het Energiedecreet definieert voor de toepassing van energiedelen ‘gebouw’ als volgt: “Een gebouw met minstens twee wooneenheden of andere eenheden met een of meerdere gemeenschappelijke aansluitingspunten op hetzelfde adres en die aangesloten zijn op een elektriciteitsdistributienet, het plaatselijk vervoernet van elektriciteit of een gesloten distributienet van elektriciteit”.³⁰ De energie die binnen het gebouw wordt gedeeld is de energie uit hernieuwbare energiebronnen die “in of op het gebouw of zijn aanhorigheden” wordt geproduceerd en geïnjecteerd wordt op het net; denk bv. aan een zonnepaneleninstallatie op het dak van het gebouw.

Tot slot is er nog **energiedelen binnen een energiegemeenschap**, dat mogelijk is voor de vennoten of leden van een energiegemeenschap van burgers (EGB) en de vennoten of leden van een hernieuwbare-energiegemeenschap (HEG).³¹ Deze kunnen de energie (uit hernieuwbare energiebronnen) die binnen de energiegemeenschap geproduceerd wordt (bv. met zonnepaneleninstallatie, windmolen, ...) en geïnjecteerd wordt op het net, onderling delen.

²⁸ De juridische definitie van ‘actieve afnemer’ staat in art. 1.1.3, 8°/4 van het Energiedecreet, met doorverwijzing naar art. 4.4.2 van het Energiedecreet, waarin de verschillende mogelijke activiteiten van de actieve afnemer zijn opgenomen (waaronder energiedelen en P2P).

²⁹ De juridische definitie van ‘energiedelen’ staat in art. 1.1.3, 38°/1 van het Energiedecreet, met doorverwijzing naar art. 7.2.1 van het Energiedecreet, waarin de verschillende vormen van energiedelen evenals enkele algemene regels voor alle vormen van energiedelen zijn opgenomen.

³⁰ Art. 7.2.1, §1, eerste lid van het Energiedecreet.

³¹ Zie hoofdstuk 2 van dit rapport voor de relevante definities en toepassingsvoorwaarden voor energiegemeenschappen (EGB en HEG).

Al deze vormen van energiedelen hebben een aantal gemeenschappelijke kenmerken. Zo verloopt het energiedelen per ‘onbalansverrekeningsperiode’, wat betekent: op kwartierbasis. Om aan energiedelen te kunnen doen, moeten alle betrokken actieve afnemers dan ook een digitale meter hebben, die afname en injectie afzonderlijk meet en waarbij het zgn. ‘meetregime 3’ (registratie van kwartierwaarden) werd geactiveerd. Essentieel is ook dat energiedelen op kosteloze basis moet plaatsvinden: dit betekent dat de betrokken actieve afnemers onderling geen prijs/vergoeding mogen vragen voor de energie die zij uitwisselen. Daarnaast is energiedelen voor elke actieve afnemer die erbij is betrokken, begrensd tot de afname op het eigen toegangspunt. Het is bovendien nodig dat elke actieve afnemer die betrokken is bij het energiedelen een elektriciteitsleveringscontract heeft bij een commerciële leverancier. Deze blijft toegangshouder en levert de elektriciteit die de actieve afnemer bovenop het energiedelen nodig heeft om zijn volledige afname te dekken. Tot slot is het van belang om voor ogen te houden dat de impact van energiedelen op de elektriciteitsfactuur beperkt is tot de energiekostencomponent (‘commodity’).³²

Wel laat de VREG momenteel, volgens de taakstelling in art. 4.8.4, §4 van het Energiedecreet, een ruimer onderzoek uitvoeren naar de mate waarin activiteiten van energiegemeenschappen en actieve afnemers in een gebouw kunnen bijdragen aan de ontlasting van het distributienet, inclusief de vermeden investeringen en kosten in het net, en de relevante vergoedingen en kortingen op nettarieven die daarvoor desgevallend kunnen worden voorzien. Dit onderzoek wordt uitgevoerd door VITO. In het kader van dit onderzoek zal op een structurele basis overleg plaatsvinden, met een ruime variëteit aan relevante stakeholders (overheden, netbeheerders, leveranciers en uiteenlopende sectororganisaties). Het onderzoek door VITO gebeurt in verschillende fases, waarbij het de bedoeling is om dit af te ronden tegen het einde van de zomer van 2023.

Naast energiedelen is het voor een actieve afnemer mogelijk om aan **P2P** te doen. Dit houdt in dat een actieve afnemer de groene stroom die hij zelf heeft geproduceerd en injecteert op het net op zijn verblijfplaats of bedrijfsvestiging, kan verkopen aan één andere actieve afnemer.³³

P2P heeft grotendeels gelijkaardige kenmerken als energiedelen: ook P2P verloopt op kwartierbasis, wat vereist dat de betrokken actieve afnemers een digitale meter hebben waarbij ‘meetregime 3’ werd geactiveerd. Daarnaast is P2P eveneens begrensd tot de afname van de actieve afnemer die de groene stroom koopt en is het nodig dat de actieve afnemers die betrokken zijn bij P2P een elektriciteitsleveringscontract hebben bij een commerciële leverancier, die toegangshouder blijft. En ook P2P heeft enkel een impact op de energiekostencomponent (‘commodity’) van de elektriciteitsfactuur.³⁴

³² In art. 7.2.1, §1, vijfde lid staat dat energiedelen geen afbreuk doet “aan de hoedanigheid van afnemer, huishoudelijke afnemer, beschermde afnemer of actieve afnemer en de daarmee verbonden rechten, heffingen, belastingen, toeslagen en bijdragen, waaronder bijdragen voor openbaredienstverplichtingen en bijdragen in het kader van de certificatenverplichtingen als vermeld in artikel 7.1.10 en 7.1.11 [van het Energiedecreet], alsook wordt geen afbreuk gedaan aan het behalen van en het berekenen van de hoogte van de certificatenverplichtingen, vermeld in artikel 7.1.10 en 7.1.11”. In het laatste lid van dezelfde bepaling staat daarnaast dat “de gemeten energie op het toegangspunt bij de berekening van de onbalans, heffingen, belastingen, toeslagen en bijdragen, waaronder bijdragen voor openbaredienstverplichtingen en certificatenverplichtingen, niet gewijzigd wordt door de toegekende of uitgewisselde energie” in het kader van energiedelen.

³³ De juridische omschrijving van ‘P2P’ staat in art. art. 7.2.2, §2 van het Energiedecreet. Naast deze P2P (peer-to-peerhandel van groene stroom) bevat het Energiedecreet ook een regeling voor ‘peer-to-peerhandel in hernieuwbare energie’ (definitie in art. 1.1.3, 97°/0 en nadere regels in art. 7.2.2, §1), maar deze activiteit heeft – anders dan peer-to-peerhandel van groene stroom (P2P) – geen invloed op de rechten en plichten van de betrokken partijen (als eindafnemers, producenten, leveranciers of aggregatoren).

³⁴ Cf. art. 7.2.2, §2, derde en vierde lid van het Energiedecreet.

Verschillend van energiedelen is dat P2P geen kosteloze uitwisseling van energie is, maar wél een verkoop. Deze verkoop hoeft niet kosteloos te zijn; de betrokken actieve afnemers mogen onderling een prijs/vergoeding afspreken voor de groene stroom die wordt verkocht in het kader van P2P. Aangezien P2P een verkoop van groene stroom is, kwalificeert het als ‘levering van elektriciteit’ waarvoor in principe een leveringsvergunning nodig zou zijn, maar voor P2P wordt expliciet een vrijstelling van de leveringsvergunningsplicht (en enkele andere verplichtingen die normaal voor leveranciers gelden), voorzien.³⁵

Informatie over energiedelen en P2P vindt u ook terug op onze website³⁶.

3.2 Verloop implementatie

In principe zouden vanaf 1 januari 2022 alle vormen van energiedelen en P2P in de praktijk mogelijk moeten zijn geworden. De implementatie verloopt echter in verschillende fasen. De tijdlijn in Figuur 6 geeft de verschillende fasen aan.

Figuur 6: Een tijdlijn van de opstart van energiedelen en P2P.

Vanaf **1 januari 2022** werd een eerste vorm van energiedelen mogelijk gemaakt: energiedelen binnen een gebouw. Hiervoor heeft de VREG in december 2021 het noodzakelijke implementatieprotocol, zoals voorgesteld door de elektriciteitsdistributienetbeheerders (Fluvius), goedgekeurd.³⁷ Het Technisch Reglement voor de Distributie van Elektriciteit (TRDE) van de VREG regelt de marktprocessen voor energiedelen en P2P en vereist nl. dat Fluvius een protocol uitwerkt, na stakeholdersoverleg en marktconsultatie, dat de implementatie van energiedelen en P2P in de praktijk regelt. Verschillende praktische aspecten moeten in dit protocol worden opgenomen, bv. hoe energiedelen en P2P opgestart kunnen worden, op basis van welke verdeelsleutels dit kan verlopen, hoe deelnemers toegevoegd en verwijderd kunnen worden, hoe de meetgegevens en andere informatie worden uitgewisseld tussen Fluvius en de energieleveranciers, etc.³⁸

³⁵ Zie art. 7.2.2, §2, eerste lid van het Energiedecreet.

³⁶ Zie: <https://www.vreg.be/nl/energiedelen-en-persoon-aan-persoonverkoop>.

³⁷ Beslissing van de VREG m.b.t. de goedkeuring van het voorstel van de elektriciteitsdistributienetbeheerders betreffende het protocol inzake energiedelen in een gebouw (BESL-2021-146), raadpleegbaar via: <https://www.vreg.be/nl/document/besl-2021-146>.

³⁸ Zie de artikelen 4.3.64 en 4.3.65 van het Technisch Reglement voor de Distributie van Elektriciteit in het Vlaamse Gewest van 25 juni 2021, raadpleegbaar via: <https://www.vreg.be/nl/technische-reglementen>.

Vanaf **1 juli 2022** zijn ook ‘energiedelen met zichzelf’ en P2P mogelijk geworden. Hiervoor heeft de VREG in juni 2022 de tweede versie van het implementatieprotocol van Fluvius goedgekeurd.³⁹ Deze tweede protocolversie regelt ook opnieuw energiedelen binnen een gebouw.

Belangrijke randvoorwaarde in de eerste en tweede protocolversie is wel dat alle actieve afnemers die betrokken zijn bij energiedelen of P2P, telkens een leveringscontract moeten hebben met dezelfde commerciële energieleverancier. Bijvoorbeeld: bij energiedelen in een gebouw moeten alle actieve afnemers die deelnemen aan het energiedelen een contract hebben met dezelfde energieleverancier, en bij ‘energiedelen met zichzelf’ moet de actieve afnemer in al zijn verblijfplaatsen/bedrijfsvestigingen een contract hebben met dezelfde energieleverancier.

Eerder had de VREG al een handhavingstraject opgestart ten aanzien van de tien Vlaamse elektriciteitsdistributienetbeheerders waarvoor Fluvius als werkmaatschappij optreedt. Dit handhavingstraject resulteerde op 6 juli 2022 in beslissingen van de VREG tot oplegging van een administratieve geldboete aan de elektriciteitsdistributienetbeheerders, gelet op het feit dat zij peer-to-peerhandel van groene stroom en de vier vormen van energiedelen niet volledig implementeerden, in de zin dat op één toegangspunt niet één vorm van energiedelen of peer-to-peerhandel van groene stroom mogelijk was zonder verdere randvoorwaarden. Krachtens deze beslissingen zal de administratieve geldboete aan de elektriciteitsdistributienetbeheerders worden opgelegd vanaf 1 februari 2023, als de implementatie van energiedelen en P2P dan nog steeds onvolledig is, en dit per kalenderdag dat de niet-naleving vanaf dan blijft voortbestaan.⁴⁰

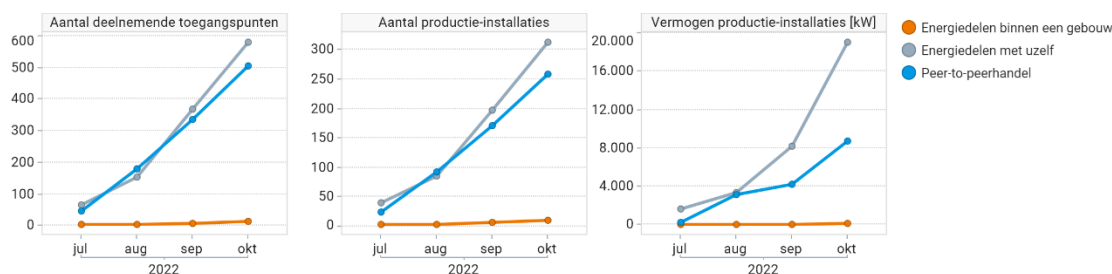
Intussen heeft de VREG op 8 december 2022 de derde versie van het implementatieprotocol van Fluvius goedgekeurd.⁴¹ Deze protocolversie zal **in werking treden op maandag 23 januari 2023**, en zal vanaf dan de nog resterende vorm van energiedelen – energiedelen binnen een energiegemeenschap – mogelijk maken. Ook zal de randvoorwaarde i.v.m. een leveringscontract bij dezelfde commerciële energieleverancier vanaf dan wegvallen. Actieve afnemers die aan energiedelen of P2P (willen) doen, zullen dus niet meer een contract moeten hebben met dezelfde energieleverancier, dan de andere actieve afnemers die bij het energiedelen of de P2P betrokken zijn. Bij energiedelen met zichzelf, zal de actieve afnemer niet meer in al zijn verblijfplaatsen/bedrijfsvestigingen een contract moeten hebben met dezelfde energieleverancier.

Om een beeld te geven van de opkomst van de verschillende types energiedelen, geeft Figuur 7 een overzicht van het aantal toegangspunten dat deelneemt aan de verschillende vormen energiedelen, het aantal betrokken productie-installaties (voornamelijk zonnepaneelinstallaties van de betrokken actieve afnemers) en het vermogen van die installaties. Er zijn enkel data beschikbaar vanaf juli 2022, omdat pas vanaf die datum de eerste toepassingsgevallen waren. Merk op dat voornamelijk de vormen ‘energiedelen met zichzelf’ en P2P in een stijgende lijn zitten.

³⁹ Beslissing van de VREG m.b.t. de goedkeuring van het voorstel van de elektriciteitsdistributienetbeheerders betreffende het protocol inzake energiedelen en peer-to-peerhandel van groene stroom (tweede protocolversie) (BESL-2022-57), raadpleegbaar via: <https://www.vreg.be/nl/document/besl-2022-57>.

⁴⁰ Beslissingen van de VREG m.b.t. de oplegging van een administratieve geldboete, conform artikel 13.3.2 Energiedecreet, aan de opdrachthoudende verenigingen FLUVIUS ANTWERPEN, FLUVIUS LIMBURG, FLUVIUS WEST, GASELWEST, IMEWO, INTERGEM, IVEKA, IVERLEK, PBE en SIBELGAS wegens de niet-naleving van de artikelen 7.2.1, §1 en 7.2.2, §2 Energiedecreet evenals de artikelen 4.3.64 en 4.3.65 TRDE (BESL-2022-71 t.e.m. BESL-2022-80), raadpleegbaar via: www.vreg.be/nl/documenten-databank?text=artikelen+7.2.1%2C+%51+en+7.2.2%2C+%52+Energiedecreet+evenals+de+artikelen+4.3.64+en+4.3.65+TRDE&document_type=3&day=07&month=07&year=2022&number=&theme=All&subthema=992&free_year=

⁴¹ Beslissing van de VREG m.b.t. de goedkeuring van het voorstel van de elektriciteitsdistributienetbeheerders betreffende het protocol inzake energiedelen en peer-to-peerhandel van groene stroom (derde protocolversie) (BESL-2022-207), raadpleegbaar via: <https://www.vreg.be/nl/document/besl-2022-207>.

Figuur 7: Het aantal deelnemende toegangspunten, het aantal betrokken productie-installaties en hun vermogen, opgesplitst per vorm van energiedelen en P2P.

3.3 Aandachtspunten

Net zoals bij energiegemeenschappen merken we op dat er enkele aandachtspunten zijn.

Wat volgt is een overzicht van deze aandachtspunten, o.m. aangegeven door de energieleveranciers in een bevraging (sectie 3.3.1). Ook gaan we dieper in op de activatie van meetregime 3 (sectie 3.3.2) en de vele informatievragen die we ontvangen rond energiedelen en P2P (sectie 3.3.3).

Tot slot besteden we nog aandacht aan enkele aankomende aanpassingen van de regelgeving m.b.t. energiedelen en P2P (sectie 3.3.4).

3.3.1 Leveranciersbevraging

Uit een bevraging van energieleveranciers door de VREG in de aanloop naar zijn Marktrapport⁴² blijkt dat energieleveranciers de **voordelen van energiedelen en P2P inzien**. Zo is het volgens hen een toegevoegde waarde voor de energietransitie, en kan het een stimulans zijn voor nieuwe bedrijfsmodellen, zoals intelligente aansturing (waarbij ‘slimme’ apparaten zelf hun verbruik aanpassen om bijvoorbeeld meer energie te kunnen delen of verhandelen).

Daarnaast gaven meerdere leveranciers ook aan dat ze verschillende risico's zien bij energiedelen. De meest voorkomende bedenkingen waren de volgende. Energiedelen kan een **grote impact hebben op de operationele en administratieve werking** van de energieleveranciers; ze gaven aan dat energiedelen een invloed heeft op onder andere de marktprocessen, allocatie, reconciliatie en onbalans. Zoals al aangegeven in sectie 3.1 van dit rapport, is energiedelen enkel van toepassing op de energiecomponent, niet op de distributiekosten, kosten groene stroom en WKK of de verschillende bijdragen en heffingen. Dit beperkt volgens de leveranciers het mogelijke voordeel van een klant wanneer hij aan energiedelen doet. Daarnaast kan energiedelen voor verwarring zorgen bij klanten over de aangerekende kosten en kan het dus ook voor een grotere belasting van de klantendiensten zorgen.

De energieleveranciers gaven tevens aan **bij energiedelen hun werkingskosten te zullen moeten doorrekenen op de netto volumes**. Deze volumes zullen steeds kleiner worden naarmate energiedelen meer gebruikt wordt. Daarnaast zullen leveranciers wel nog instaan voor de inning van alle andere kosten (o.a. heffingen en nettarieven). Deze kosten zijn gebaseerd op de bruto volumes en houden dus geen rekening met energiedelen. De brutovolumes zijn dus groter dan de

⁴² Marktrapport 2021 (RAPP-2022-08), raadpleegbaar via: <https://www.vreg.be/nl/document/rapp-2022-08>.

nettovolumes, waardoor **energieleveranciers steeds grotere risico's dragen in geval van wanbetaling.**

Ook de **sourcingkosten** zijn een aandachtspunt voor energieleveranciers met klanten die deelnemen aan energiedelen of P2P. Volgens de derde versie van het Fluvius-protocol dat de implementatie van energiedelen en P2P regelt en dat op 23 januari 2023 in werking treedt, zal dit voorlopig worden geregeld via een apart reconciliatieproces dat zorgt voor een *ex post* financiële rechtzetting van de gedeelde en peer-to-peer verkochte volumes tussen de leveranciers-toegangshouders onderling. Leveranciers-toegangshouders op de deelnemende afnamepunten worden vergoed voor het volume dat zij minder kunnen factureren, en leveranciers-toegangshouders op de deelnemende injectiepunten vergoeden de volumes die worden uitgewisseld.

Als de kosten van de leveranciers stijgen, bestaat het risico dat ze dit zullen doorrekenen aan hun klanten, desgevallend ook zij die niet aan energiedelen en P2P doen. Op zich is er binnen de commerciële vrijheid die energieleveranciers genieten, **qua doorrekening van kosten wel één en ander mogelijk**, zolang de algemene regels inzake marktpraktijken en consumentenbescherming worden gerespecteerd en dit duidelijk wordt omschreven in de algemene en bijzondere voorwaarden van de leveringscontracten. Toch moet er o.i. **wel over gewaakt worden dat de balans niet te ver doorslaat en energiedelen en P2P in de praktijk uitgehouden worden** omwille van voor afnemers te onaantrekkelijke, beperkende extra voorwaarden en kosten. Alleszins is het van belang dat er voldoende **transparantie** is over de extra voorwaarden en kosten die leveranciers eventueel hanteren. De VREG plant dan ook om in de loop van 2023 hierover via de V-test® te informeren.

3.3.2 Meetregime 3

Een specifiek aandachtspunt betreft de **activering van 'meetregime 3'**. Zoals al aangegeven in sectie 3.1 van dit rapport, is dit zowel voor energiedelen als P2P vereist, gezien deze activiteiten op kwartierbasis verlopen. Dit komt neer op de aanpassing van de zgn. allocatiepuntconfiguratie van de bij energiedelen en P2P betrokken digitale meters.

De allocatiepuntconfiguratie regelt o.a. het meetregime, dat voor digitale meters standaard maandelijks is.⁴³ Art. 4.2.13, §2 van het TRDE bepaalt echter dat de elektriciteitsdistributienetgebruiker een afwijkende allocatiepuntconfiguratie kan kiezen. Een allocatiepuntconfiguratie die hij moet kunnen kiezen, is degene die in art. 4.2.13, §3 van het TRDE is opgenomen. Deze allocatiepuntconfiguratie omvat een meetregime per kwartier, zoals dat nodig is voor energiedelen en P2P. Deze configuratie moet de elektriciteitsdistributienetbeheerder (Fluvius) dus desgevraagd in ieder geval aanbieden.

De procedure die voor de aanpassing van de allocatiepuntconfiguratie naar een configuratie met een meetregime per kwartier moet worden gevolgd, staat duidelijk beschreven in art. 4.2.13, §2 van het TRDE: de netgebruiker (in dit geval: de actieve afnemer die aan energiedelen of P2P wil doen), moet hiertoe een verzoek indienen bij zijn energieleverancier. Die moet het verzoek uiterlijk op de 8ste werkdag na ontvangst overmaken aan Fluvius, die op haar beurt de allocatiepuntconfiguratie uiterlijk op de 20ste werkdag na ontvangst moet wijzigen naar de gekozen configuratie.

⁴³ Conform art. 4.2.13, §1/1 van het TRDE.

De VREG kreeg echter van verschillende afnemers die een verzoek hadden ingediend voor de activering van 'meetregime 3', met het oog op energiedelen en P2P, bericht dat **de aanpassing van de allocatiepuntconfiguratie in de praktijk niet vlot verliep**. De problemen waren uiteenlopend: ofwel kregen zij bericht van hun energieleverancier dat dit (nog) niet werd ondersteund, ofwel werd hun verzoek laattijdig of niet opgevolgd. In deze gevallen heeft de VREG telkens contact opgenomen met de betrokken afnemer en/of energieleverancier, en daarbij duidelijk gewezen op de rechten resp. verplichtingen in art. 4.2.13 van het TRDE.

We stellen in elk geval vast dat er, vooral sinds de tweede helft van 2022, een sterke stijging is in het aantal digitale meters in meetregime 3.⁴⁴

3.3.3 Informatievragen

Zoals al aangehaald in secties 2.3.5 en 2.4 van dit rapport, ontving en ontvangt de VREG een **groot aantal informatievragen** i.v.m. energiegemeenschappen. Dat is ook het geval voor wat betreft energiedelen en P2P.

Uit de ontvangen informatievragen kan worden afgeleid dat het regelgevend kader voor veel geïnteresseerden tot op heden complex en weinig bevattelijk blijft, en de concepten energiegemeenschappen, energiedelen (en in mindere mate P2P) met elkaar worden verward. De informatievragen hebben nl. vooral betrekking op de verschillende, soms onduidelijke toepassingsvoorwaarden van energiegemeenschappen, en de toepassingsvoorwaarden van de verschillende vormen van energiedelen en P2P.

Daarnaast is er ook een relatief groot aantal informatievragen in verband met meetregime 3 en, zoals al aangegeven in de voorgaande sectie, de problemen bij de activering daarvan.

3.3.4 Aankomende aanpassingen regelgeving

Tot slot willen we nog wijzen op een aankomende wijziging en aanvulling van de regelgeving i.v.m. energiedelen en P2P.

De aankomende wijziging houdt in dat in de bepalingen i.v.m. energiedelen en P2P in het Energiedecreet, het woord "onbalans" wordt opgeheven (in resp. art. 7.2.1, §1, zevende lid en art. 7.2.2, §2, vierde lid). Tot dusver houden deze bepalingen in dat de gemeten energie op de toegangspunten - betrokken bij energiedelen en P2P - niet wordt gewijzigd bij o.m. de berekening van de onbalans, door de toegekende of uitgewisselde resp. geleverde energie in het kader van het energiedelen of de P2P. De schrapping van deze vereiste heeft tot doel om maximaal oplossingen mogelijk te maken voor de sourcing en het settlement bij energiedelen en P2P.⁴⁵

⁴⁴ Meer informatie over het aantal activeringen van meetregime 3 vindt u in ons dashboard (https://dashboard.vreg.be/report/DMR_Digitale%20meter.html), in het tabblad 'Datagebruik digitale meter'.

⁴⁵ Zie het ontwerp van decreet tot wijziging van de wet van 28 december 1964 betreffende de bestrijding van de luchtverontreiniging, het Energiedecreet van 8 mei 2009, het decreet van 13 juli 2012 houdende bepalingen tot begeleiding van de tweede aanpassing van de begroting 2012 en het decreet van 17 december 2021 tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft toewijzingen aan het Energiefonds, wijzigingen betreffende flexibiliteit en energiedelen, de uitbouw van het energiedataplatform en de herziening van de administratieve geldboetes aangaande installatie-eisen, raadpleegbaar via: www.vlaamsparlament.be/nl/parlementaire-documenten/parlementaire-initiatieven/1678224.

De aankomende aanvulling van de regelgeving i.v.m. energiedelen en P2P houdt in dat binnen appartementsgebouwen of multifunctionele gebouwen een nieuwe activiteit mogelijk zal worden. Deze activiteit kan worden samengevat onder de noemer 'VME-verkoop' en houdt in dat een vereniging van mede-eigenaars (VME) de groene stroom die wordt geproduceerd in of op het gebouw in mede-eigendom (bijvoorbeeld een appartementsgebouw) of de aanhorigheden van dat gebouw, kan verkopen aan de afnemers in dat gebouw, in het bijzonder ook aan huurders, en dus niet-investeerders. Die verkoop wordt niet beschouwd als de levering van stroom door een leverancier en wordt bijgevolg vrijgesteld van een leveringsvergunning en de bijbehorende leveranciersverplichtingen.⁴⁶ Om dit alles in de praktijk te implementeren, zullen uiteraard nog de nodige stappen moeten worden gezet.

⁴⁶ Zie het voorstel van decreet tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat de verkoop van in of op appartementsgebouwen of multifunctionele gebouwen opgewekte groene stroom betreft, raadpleegbaar via: www.vlaamsparlement.be/nl/parlementaire-documenten/parlementaire-initiatieven/1684960.

4 Conclusie

In dit rapport gaven we meer duiding bij enkele nieuwe concepten en rechten: de twee types van energiegemeenschappen, alsook energiedelen en P2P. We lichtten de toepassingsvoorwaarden toe en gaven weer op welke wijze deze nieuwe concepten en rechten tot dusver in de Vlaamse energiemarkt werden geïntroduceerd. Aan energiegemeenschappen werd een meldingsplicht opgelegd, voor energiedelen en P2P is er uiteindelijk een stapsgewijze implementatie aan de hand van een protocol opgesteld door Fluvius.

Voor wat betreft energiegemeenschappen formuleerden we in de tussentijdse conclusie van dit rapport in sectie 2.4 al enkele suggesties voor verdere opvolging. Deze hebben betrekking op de toepassingsvoorwaarden voor energiegemeenschappen, de opzet van de meldingsplicht en bepaalde meldingen die de VREG tot dusver heeft ontvangen. Bepaalde aspecten kan de VREG zelf opvolgen (bv. weglating van duidelijk foutieve meldingen). Voor andere suggesties is verdere samenwerking met andere actoren nodig, zoals de volgens ons aangewezen stroomlijning van de communicatie, om onduidelijkheden en verwarring tussen energiegemeenschappen en energiedelen weg te nemen. Daarnaast nodigen we de Vlaamse regelgever uit om onze suggesties ter verbetering van het regelgevende kader in overweging te nemen.

Ook voor wat betreft energiedelen en P2P zal de VREG zijn rol blijven spelen. Behalve de goedkeuring van toekomstige nieuwe versies van het implementatieprotocol, dat door Fluvius verder op punt zal worden gezet voor zover daar noodzaak of aanleiding toe bestaat, zal de VREG binnen het kader van zijn bevoegdheden blijven toezien op de taken en verantwoordelijkheden die in het kader van energiedelen en P2P rusten op de energieleveranciers en de distributienetbeheerders. In het bijzonder zal de VREG erover waken dat de regels en procedures zoals opgenomen in zijn technische reglementen, zoals m.b.t. de activering van 'meetregime 3', worden gerespecteerd. Daarnaast plant de VREG om in de loop van 2023 in de V-test[®] transparantie te bieden i.v.m. de extra voorwaarden die leveranciers evt. hanteren voor wat betreft energiedelen en P2P.

Zoals aangegeven bij de aanvang van dit rapport, is dit rapport slechts het eerste in de rij. Het zal jaarlijks een vervolg kennen. In dit eerste rapport was het nog niet mogelijk om alle vereiste gegevens op te nemen. We zullen deze informatie in de loop van 2023 verzamelen en op maandelijkse basis beschikbaar stellen in een interactief dashboard op onze website.

Bijlage: overzicht gemelde energiegemeenschappen op 1/12/2022

In Tabel 3 vindt u een beknopt overzicht van alle ontvangen meldingen op 1 december 2022, met uitzondering van meldingen die een gezin/familie aangaven als rechtsvorm of waarbij de melding niet overeenstemde met een bestaande rechtspersoon. Een actuele lijst met meer details vindt u op onze website⁴⁷.

Tabel 3: een overzicht van alle meldingen op 1 november 2022.

Naam	Rechtsvorm	Type gemeenschap	Type nabijheid	Activiteiten (Tabel 1)								Samenstelling (%)				
				1: Energie produceren	2: Energie verbruiken	3: Energie opslaan	4: Energiediensten	5: Flexibiliteit	6: Energie verkopen	7: Elektrische voertuigen	8: Energiedelen	Natuurlijke personen	Kleine ondernemingen	Middelgrote ondernemingen	Grote ondernemingen	Lokale overheden
Ampère	cv	EGB en HEG	Geografisch	x	x	x	x	x	x	x	x	90	5	0	0	5
Aspiravi	nv	EGB en HEG	Geografisch	x		x	x	x	x	x		0	0	15	0	85
Aspiravi	nv	HEG	Geografisch	x	x	x	x	x	x			0	0	15	0	85
aspiravi energy	nv	EGB en HEG	Geografisch				x	x	x	x		0	0	15	0	85
Aspiravi Holding	nv	EGB en HEG	Geografisch	x		x	x	x	x	x		0	0	0	0	100
Aspiravi Offshore	nv	EGB en HEG	Geografisch	x		x	x	x	x			0	0	15	0	85
Aspiravi Offshore II	nv	EGB en HEG	Geografisch	x		x	x	x	x			0	0	0	0	100

⁴⁷ <https://www.vreg.be/nl/energiegemeenschappen-0#1>

Aspiravi Samen CV	cv	EGB									x						93	2	3	2	0
Beauvent	cv	HEG	Geografisch	x	x	x	x	x	x	x	x						99	1	0	0	0
Belfius	bv	EGB		x	x												30	6	25	0	39
BIMC	bv	HEG	Technisch	x												x	0	100	0	0	0
BredeKop Wind bv	bv	HEG	Geografisch	x	x	x	x	x	x	x	x	x					45	55	0	0	0
Bronsgroen	cv	EGB		x	x	x	x	x	x	x	x	x					99	1	0	0	0
Campina Energie	cv	EGB en HEG	Geografisch	x							x						98	2	0	0	0
Cobra - De Krokodil	vzw	EGB		x	x											x	0	100	0	0	0
Consilitech	bv	EGB en HEG	Geografisch	x	x	x	x	x	x	x	x	x					0	40	60	0	0
Coopman & Partners	bv	EGB		x	x											x	5	95	0	0	0
CoopStroom	cv	EGB en HEG	Geografisch	x	x	x	x	x	x	x	x	x					100	0	0	0	0
De Kastaar	bv	EGB		x	x	x	x	x	x	x							50	50	0	0	0
Depoorter-Meyns	vof	HEG	Geografisch	x	x	x					x	x	x				33	67	0	0	0
Druifkracht	cv	EGB en HEG	Geografisch	x	x	x	x	x	x	x	x	x					98	1	0	0	1
ECO2050	cv	EGB en HEG	Geografisch	x							x						94	0	6	0	0
ECoOB	cv	EGB en HEG	Geografisch	x	x	x	x				x	x					98	2	0	0	0
Ecopower	cv	EGB en HEG	Geografisch	x	x	x	x	x	x	x	x	x					95	5	0	0	0
Efficiency Track BV	bv	EGB		x	x	x	x	x								x	50	50	0	0	0
Energent	cv	EGB en HEG	Geografisch	x	x	x	x	x	x	x	x	x					99	1	0	0	0
Energie.be NV	nv	EGB		x													0	0	100	0	0
Energiegemeenschap Woonpunt vzw	vzw	EGB		x	x											x	100	0	0	0	0
Flow Energy	bv	HEG	Geografisch	x							x	x	x	x			0	100	0	0	0
Fortech	bv	HEG	Geografisch	x							x	x				x	89	11	0	0	0
Fracarita Energy GO24	bv	HEG	Geografisch	x							x	x	x			x	20	0	80	0	0
GARAGE PROVOOST	bv	HEG	Technisch	x													100	0	0	0	0
KASPERS	bv	HEG	Technisch	x													0	100	0	0	0
Klimaan cvso	cv	EGB en HEG	Geografisch	x	x	x	x	x	x	x	x	x					98	1	1	0	0
Lambrechts C. BV	bv	HEG	Technisch	x	x												40	60	0	0	0

Limburg win(d)t	nv	EGB en HEG	Geografisch	x	x	x	x	x	x	0	0	43	0	57
Limburg wind CV	cv	EGB				x				96	1	1	2	0
Lommel win(d)t	nv	EGB en HEG	Geografisch	x	x	x	x	x	x	0	0	26	0	74
luminus	nv	EGB		x	x	x				20	20	20	20	20
MARPA BV	bv	EGB		x	x					0	100	0	0	0
MegaWattPuur cv	cv	EGB en HEG	Geografisch	x		x		x		99	1	0	0	0
Monballyu - Depraetere	bv	EGB		x	x	x			x	100	0	0	0	0
Navitas Energie	cv	EGB		x	x	x		x	x	90	0	0	0	10
Noordlicht	cv	EGB en HEG	Geografisch	x	x	x	x	x	x	99	1	0	0	0
Nuhma	cv	EGB en HEG	Geografisch	x		x				0	0	0	0	100
Pajopower	cv	EGB en HEG	Geografisch	x	x	x	x	x	x	85	5	5	0	5
Renou	cv	EGB		x	x	x			x	100	0	0	0	0
Stad Kortrijk	stad	HEG	Geografisch	x	x			x	x	0	0	0	0	100
Stroomvloed	cv	EGB en HEG	Geografisch	x	x	x	x	x	x	95	2	1	0	2
Tervaetehoeve Harteel LV	Landbouwvenootschap	EGB			x					0	100	0	0	0
Verwee	bv	EGB							x	0	100	0	0	0
Vlaskracht	cv	EGB en HEG	Geografisch	x				x	x	100	0	0	0	0
Volterra	cv	EGB en HEG	Geografisch	x	x	x	x	x	x	95	2	1	0	2
Wase Wind	cv	HEG	Geografisch	x	x	x	x	x	x	90	7	1	0	2
Wind voor "A"	cv	EGB				x				91	5	0	3	1
Woodstoxx	nv	HEG	Technisch	x	x				x	0	0	100	0	0
z-Kracht	nv	EGB en HEG	Geografisch	x		x				0	0	0	0	100
zonnewind CV	cv	EGB en HEG	Geografisch	x	x	x	x		x	90	10	0	0	0
ZuidtrAnt cvba-so	cv	EGB en HEG	Technisch	x	x	x	x	x	x	80	5	5	0	10